

Aneta Drabek

Konferencja "Bibliograficzne bazy danych : kierunki rozwoju i możliwości współpracy", Bydgoszcz, 27-29 maja 2009 roku

Bibliotheca Nostra : śląski kwartalnik naukowy 2/2, 116-121

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ANETA DRABEK
Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

**KONFERENCJA *BIBLIOGRAFICZNE BAZY DANYCH:*
KIERUNKI ROZWOJU I MOŻLIWOŚCI WSPÓŁPRACY
BYDGOSZCZ 27-29 MAJA 2009 ROKU**

W dniach 27-29 maja 2009 roku została zorganizowana przez Bibliotekę Politechniki Krakowskiej oraz Bibliotekę Główną Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy, z okazji 10-lecia bazy BazTech, konferencja *Bibliograficzne bazy danych: kierunki rozwoju i możliwości współpracy*.

Zainteresowanie bibliograficznymi bazami danych w Polsce potwierdził udział w obradach przedstawiciela Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, naukowców, bibliotekarzy z wszystkich ośrodków akademickich oraz Biblioteki Narodowej, studentów, a także przedstawicieli sponsorów – firm oferujących systemy biblioteczne, bazy danych, czy też oprogramowanie wykorzystywane w bibliotekach.

Konferencja rozpoczęła się jubileuszową sesją, poświęconą BazTechowi. Jej historię w prezentacji 10-lecie bazy BazTech – o ludziach i wydarzeniach przedstawiły koordynatorki tej najważniejszej polskiej bazy danych z zakresu nauk technicznych: Dorota Buzdygan (Biblioteka Główna Politechniki Krakowskiej) i Lidia Derfert-Wolf (Biblioteka Główna Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego).

Pierwszy dzień konferencji – wprowadzenie do dziedzinowych baz danych – został poświęcony zagadnieniom ogólnym. Marek Niezgódka z Interdyscyplinarnego Centrum Modelowania Matematycznego Uniwersytetu Warszawskiego ukazał model opracowania w Polsce infrastruktury otwartej nauki jako jednolitego systemu zasobów. Jednym z ważniejszych jej elementów są bibliograficzne i pełnotekstowe bazy danych, tworzone na podstawie platformy YADDA: BazTech, BazHum oraz AGRO. Jadwiga Sadowska (Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego) scharakteryzowała polskie dziedzinowe bibliograficzne bazy danych, uwzględniając

m.in. zawartość rekordów, sposoby przedstawiania treści, status baz, dostępność do nich oraz wzajemne relacje, a także związki z bibliografiami drukowanymi. W kolejnym z wystąpień Ewa Głowacka (Instytut Informacji Naukowej i Bibliologii UMK) wymieniła najważniejsze kryteria oceny i wyboru baz danych, takie jak: zawartość i wiarygodność, dobór efektywnych strategii wyszukiwawczych, usługi oferowane po otrzymaniu wyników, typ użytkowników i wykorzystanie bazy danych oraz jej funkcjonalność i użyteczność.

Małgorzata Kowalska (Instytut Informacji Naukowej i Bibliologii UMK) zanalizowała zasoby czasopiśmiennicze, dostępne w polskich bibliotekach cyfrowych oraz jednocześnie rejestrowane w bibliograficznych bazach danych. Autorka podkreśliła, że biblioteki cyfrowe nie stanowią konkurencji dla baz, powinny raczej zamieszczać publikacje o charakterze regionalnym i lokalnym, a rolę cyfrowych repozytoriów tekstów specjalistycznych pozostawić bazom. Już teraz natomiast warto przynajmniej powiązać ze sobą istniejące źródła i zasoby.

W kolejnym z wystąpień Krzysztof Szubski z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego przedstawił kryteria punktacji czasopism z zakresu nauk ścisłych, humanistycznych i społecznych. Grzegorz Racki z Instytutu Paleobiologii Polskiej Akademii Nauk na przykładzie czasopisma „Polimery” ukazał możliwości sztucznego podwyższenia wskaźnika Impact Factor (IF). Zwiększenie wartości IF następuje poprzez „windowanie” liczby cytowań dzięki preferowaniu prac zawierających powołania na artykuły z tego czasopisma z ostatnich dwóch lat.

Hanna Celoch (Biblioteka Główna Politechniki Lubelskiej) zanalizowała popularne wyszukiwarki internetowe pod kątem możliwości przeszukiwania w nich informacji zawartych w bazie BazTech.

Wanda Klenczon z Instytutu Bibliograficznego Biblioteki Narodowej zaprezentowała narzędzia (słowniki haseł przedmiotowych, tezaury, klasyfikacje) i metody opracowania rzeczowego w różnych rodzajach bibliografii. Zwróciła także uwagę na współpracę z użytkownikami, która znacząco wpływa na skuteczność wyszukiwania informacji, a także wykorzystywanie więcej niż jednego języka informacyjno-wyszukiwawczego oraz otwartość na nowe technologie.

Ostatni z referatów przedstawionych w pierwszym dniu konferencji, przygotowany przez Marię Garczyńską z Biblioteki Głównej Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, był poświęcony bibliografiom publikacji pracowników szkół wyższych w Polsce. Autorka przeanalizowała zagadnienia związane z obecnym stanem bibliografii publikacji pracowników polskich szkół wyższych, akcentując różnorodność

zawartych w nich informacji. Ważną funkcją takich bibliografii jest ich przydatność w ocenie parametrycznej jednostek i całych uczelni, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W związku z tym przedstawiona została propozycja powstania ogólnopolskiej bazy danych bibliograficznych, która mogłaby ułatwić i ujednolicić zasady rejestracji dorobku publikacyjnego pracowników szkół wyższych. Referentka wymieniła wady i zalety takiego rozwiązania.

Drugi dzień konferencji zdominował przegląd polskich dziedzinowych baz bibliograficznych. W pierwszej sesji zostały przedstawione bazy danych z zakresu nauk humanistycznych, a w szczególności z ekonomii (Anna Osiewalska – Bibliografie czasopism naukowych Biblioteki Głównej UEK jako źródło danych dla analiz bibliometrycznych), literaturoznawstwa i językoznawstwa polskiego (Aneta Drabek – Polska Literatura Humanistyczna „Arton” – baza bibliograficzna czy indeks cytowań? oraz Beata Domośławska, Zyta Szymańska – Polska Bibliografia Literacka On-line. Tworzenie bazy, ograniczenia, innowacje i dalszy rozwój), bibliologii (Marzena Przybysz – Polska Bibliografia Bibliologiczna – bibliograficzna baza danych oraz krótki komunikat na temat bazy CYTBIN (przygotowany przez Anetę Drabek), religioznawstwa i teologii (Dorota Szumilas – Dziedzinowe bazy bibliograficzne Biblioteki Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie) oraz historii (Michał T. Szczepański, Tomasz Chmielak – BazHum: baza zawartości czasopism humanistycznych. Dokonania i perspektywy).

W czasie drugiej sesji referenci ukazali stan obecny i perspektywy rozwoju Polskiej Bibliografii Lekarskiej (Ewa Włostowska, Jacek Głębocki – Polska Bibliografia Lekarska Głównej Biblioteki Lekarskiej w roku swojego trzydziestolecia), bazy danych AGRO (Mariusz Polarczyk, Renata Tomaszewska – Baza Danych AGRO – 16 lat działalności na rzecz nauki i edukacji), Bibliografii Geografii Polskiej (Dorota Gazicka-Wójtowicz – Bibliografia Geografii Polskiej w wersji on-line – 10 lat doświadczeń) oraz bibliograficznych baz danych Ośrodka INT Instytutu Zaawansowanych Technologii Wytwarzania w Krakowie (Maria Błażejewska, Joanna Kapusta, Elżbieta Karpińska-Pawlak). Referat Jolanty Przyłuskiej był próbą odpowiedzi na pytanie, czy repozytorium może zastąpić bazę bibliograficzną, na podstawie doświadczeń Biblioteki Naukowej Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi, w której tworzone są trzy bazy bibliograficzne i jedno repozytorium tematyczne.

W ostatniej sesji uczestnicy konferencji mieli możliwość przeglądu ciekawych źródeł z zakresu pedagogiki i nauk pokrewnych. Scharakteryzowane zostały bazy PEDAGOG i EDUKACJA (Beata Niedbalec – System informacyjno-wyszukiwawczy PEDAGOG – baza z dziedziny pedagogiki. Stan obecny i koncepcje dalszej rozbudowy oraz Danuta Sebastjan, Magdalena Pilińska – Bibliograficzne bazy danych Dolnośląskiej Biblioteki Pedagogicznej we Wrocławiu: EDUKACJA – baza bibliograficzna artykułów z czasopism, Dolny Śląsk – edukacja regionalna), a także baza danych z zakresu pedagogiki, psychologii, literatury pięknej, bibliotekoznawstwa i socjologii tworzona w oparciu o zbiory Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie (Ewa Piotrowska, Renata M. Zając). W ostatnim z wystąpień Jowita Sobiczewska i Edyta Trębicka przedstawiły „Problemy Niepełnosprawnych” – bibliograficzną bazę danych dotyczącą problemów osób niewidomych, niedowidzących, niesłyszących, niedosłyszących, dotkniętych dysfunkcjami narządów ruchu, niepełnosprawnych intelektualnie, autystycznych, dotkniętych dysleksją oraz z wieloma innymi nieprawidłowościami w funkcjonowaniu organizmu.

W materiałach konferencyjnych pojawiły się ponadto dwie publikacje omawiające Bibliografię Etnografii Polskiej (Bronisława Maria Kopczyńska-Jaworska, Inga Kuźma, Małgorzata Wilbik) oraz bazę polskich czasopism naukowych z zakresu nauk przyrodniczych – Polish Scientific Journals Contents: Life Sciences (Hanna Majewska).

W trakcie dyskusji zaprezentowano bazę „Arianta – Naukowe i fachowe polskie czasopisma elektroniczne” tworzoną przez Anetę Drabek i Arkadiusza Pulikowskiego. Padła propozycja, by w bazie była zawarta informacja o indeksowaniu danego czasopisma w bibliograficznej bazie danych.

W ostatnim dniu konferencji Lidia Derfert-Wolf przedstawiła inicjatywę bazy BazTech, dzięki którym będzie można ją przekształcić w bazę pełnotekstową. Posłuży temu oprogramowanie YADDA, które było przedmiotem omówienia przez kolejnego prelegenta – Jakuba Szprota – z Interdyscyplinarnego Centrum Modelowania Matematycznego. Referent w przygotowanym przez siebie oraz Alka Tarkowskiego wystąpieniu zaprezentował to oprogramowanie oraz możliwości jego zastosowania w tworzeniu cyfrowych repozytoriów.

Wystąpienie Renaty Wójcik z Biblioteki Narodowej zostało poświęcone „Bibliografii Zawartości Czasopism”. Autorka omówiła zasady doboru i selekcji materiału do bibliografii, tworzenia i aktualizowania baz MAK-owych zawierających opisy bibliograficzne artykułów

z czasopism. Przedstawiła także możliwości wyszukiwawcze baz MAK i plany rozwojowe Bibliografii. W ostatnim z referatów Ewa Lang, Joanna Radzicka na przykładzie Bibliografii Publikacji Pracowników Politechniki Krakowskiej wskazały na zastosowane w bazie nowe funkcjonalności, takie jak: linkowanie do katalogu elektronicznego, bibliotek cyfrowych i baz danych oraz szczegółową informację o cytowaniach (na podstawie baz Web of Science oraz Scopus).

Konferencję zakończyła dyskusja i konkluzja o konieczności współpracy w zakresie tworzenia bibliograficznych baz danych w Polsce.

Bydgoskiemu wydarzeniu towarzyszyły bardzo ciekawe warsztaty, prowadzone przez Janusza Rydlakowskiego z firmy ALEPH (Nowoczesne sposoby dostępu do rozproszonej informacji), Jacka Głębockiego i Grzegorza Pietruszewskiego z firmy SPLENDOR (Expertus do obsługi baz bibliograficznych) oraz Krzysztofa Szymańskiego z Thomson Reuters Scientific – ISI (Inteligentne platformy dla bazy danych – wyszukiwanie poprzez połączone tezaury). Szkoda tylko, że odbywały się one równolegle, więc nie było możliwości uczestniczenia w więcej niż jednym spotkaniu.

W tym samym czasie spotkali się twórcy baz posadowionych w ICM UW (BazTech, AGRO, BazHum, PSJC, CEJSH), którzy dyskutowali zasady współpracy.

Konferencji towarzyszyły wystąpienia sponsorów, firm: RefWorks, Knovel, Elsevier, 3M, Aleph, Arfido, Thomson Reuters, Splendor, SirsiDynix, Emerald, Ovid, AKME oraz EBSCO.

Należy podkreślić, że konferencja została przygotowana perfekcyjnie. Teksty i prezentacje wszystkich wystąpień były dostępne w Internecie już w pierwszym dniu obrad. W referatach udało się ukazać informacje o najważniejszych polskich bibliograficznych bazach danych, wymienić doświadczenia i zaproponować nowe rozwiązania. Uczestnicy przedstawiali problemy, które pojawiają się przy tworzeniu baz. Wiele osób podkreślało, że w przyszłości chcieliby przekształcenia tych pożytecznych źródeł informacji w bazy pełnotekstowe, co obecnie jest niełatwe, zwłaszcza w przypadku nauk humanistycznych i społecznych.

Bydgoska konferencja na pewno nie wyczerpała wszystkich zagadnień związanych z bibliograficznymi bazami danych, stąd postulat kolejnych spotkań, poświęconych tym zagadnieniom.

Bibliografia

Bibliograficzne bazy danych - konferencja. Strona główna konferencji BBD09 [online]. 2009 [dostęp: 2009-07-05]. Dostępny w World Wide Web: http://hps.biblos.pk.edu.pl/konferencja_baztech/bbd09.

Bibliograficzne bazy danych : kierunki rozwoju i możliwości współpracy. Ogólnopolska konferencja naukowa z okazji 10-lecia bazy danych BazTech, Bydgoszcz, 27-29 maja 2009 [online]. Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, KWE, 2009. [dostęp: 2009-07-05]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ebib.info/publikacje/matkonf/mat19/>. ISBN 978-83-921757-5-9.